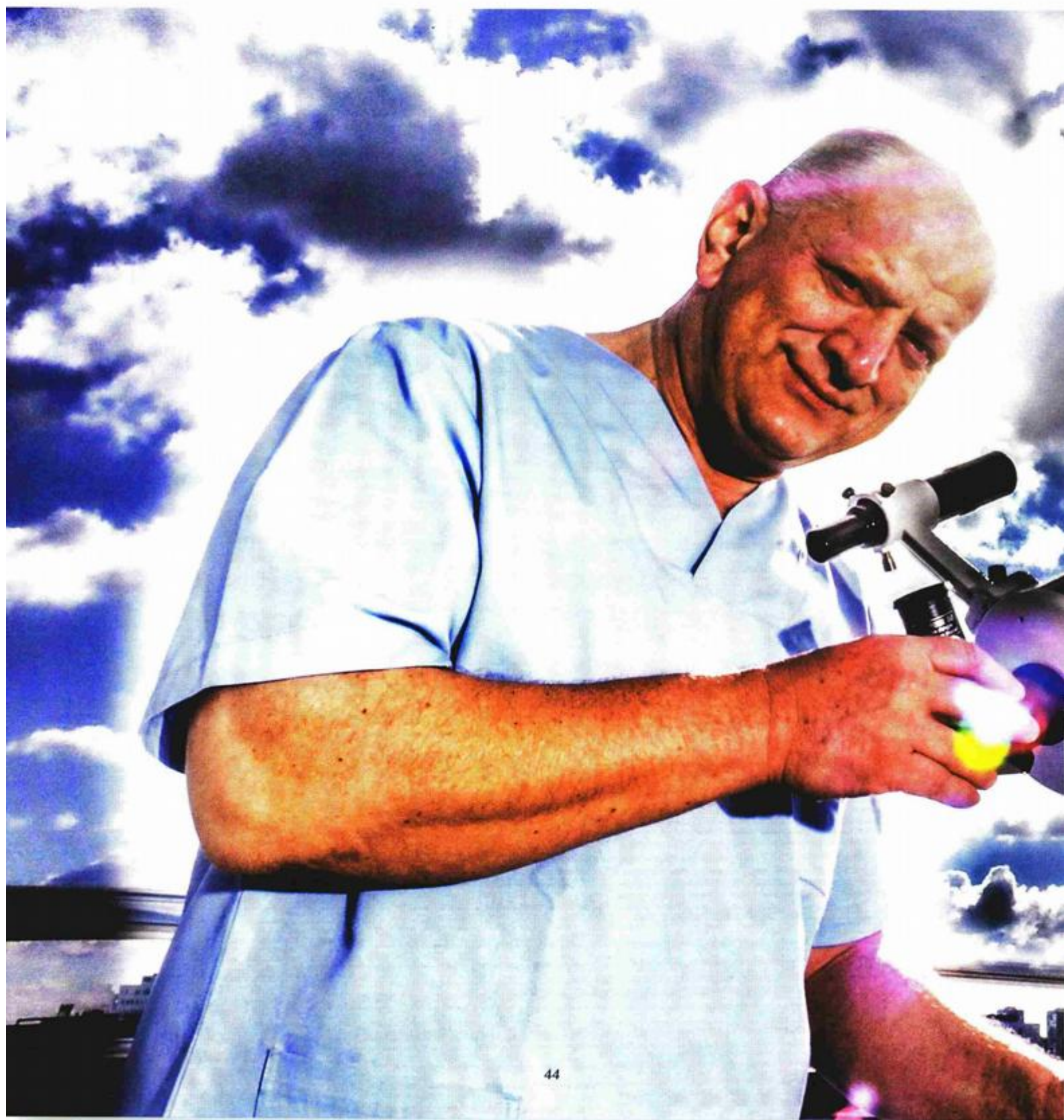

DOKTOR KRISTALNA POGLEDA

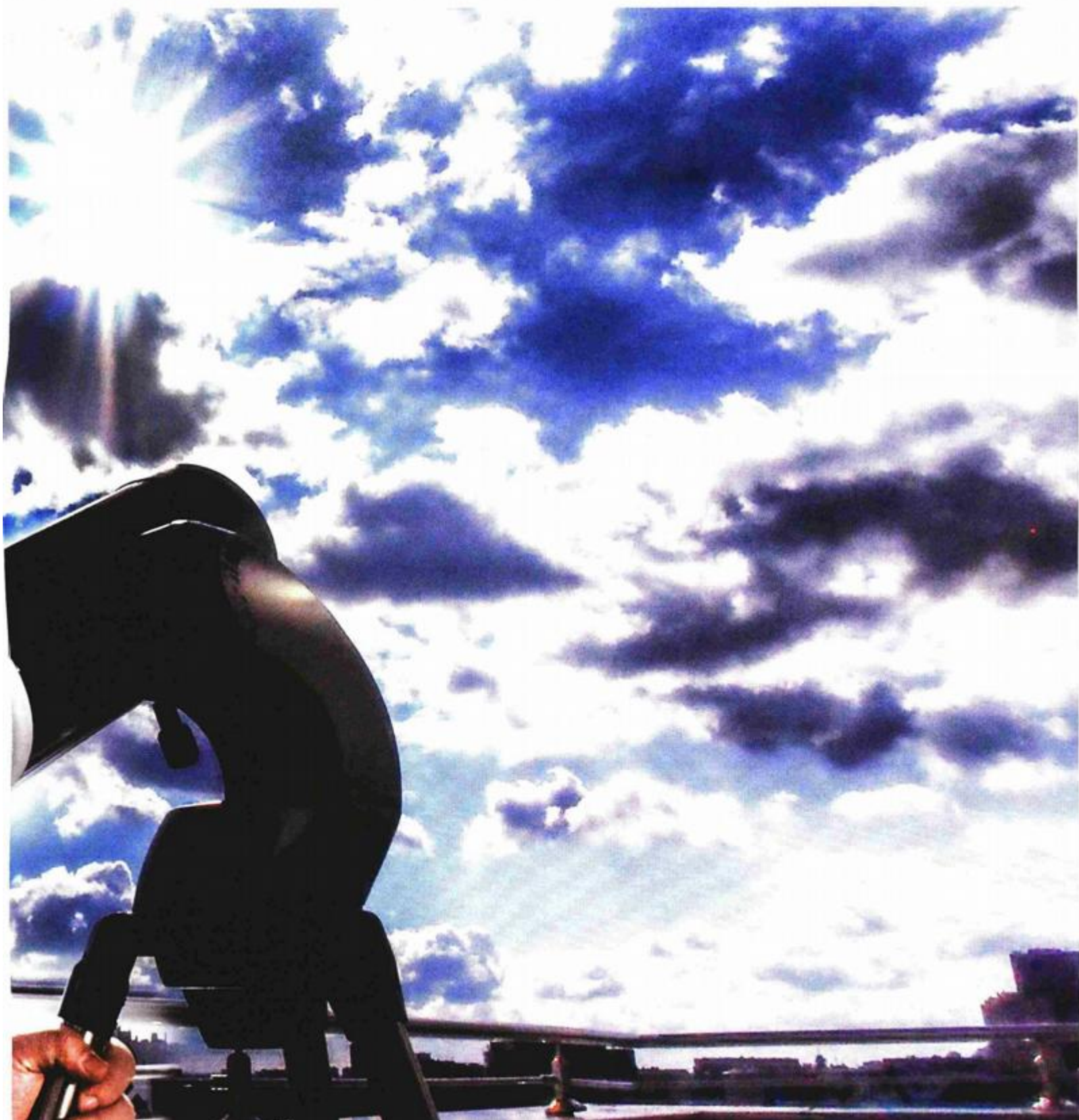

Tekst: IGOR WEIDLICH Fotografije: ROMEO IBRIŠEVIĆ IBM OLYMPUS

ĚLOKVENTAN I SAMOUVJEREN, KRISTALNO OTVOREN ZA SVA PITANJA, BILO DA JE RIJEĀ O MEDICINI O KOJOJ GOVORI S VELIKOM STRAŠĆU ILI O POLITICI PREMA KOJOJ VIŠE NE SKRIVA RAZOĀARANJE, ĀUVENI OPTALMOLOG NIKICA GABRIĆ UVIJEK JE SJAJAN SUGOVORNIK

Zamalo je postao neurokirurg ili kardiokirurg, ali su ga problemi s kralježnicom koji bi mu otežavali operacije koje zahtijevaju dugo stajanje, „potjerali“ u oftalmologiju, područje medicine koje je od njega izgradilo jednog od vodećih svjetskih stručnjaka i očnih kirurga. Poznati oftalmolog Nikica Gabrić, kojeg će mnogi povezati i uz aktivno političko djelovanje prije nekoliko godina, i sam priznaje da kao dijete rodnom iz Metkovića nije mogao ni sanjati kamo će ga život odvesti. Naime, dosad je operirao u 17 zemalja svijeta, u gotovo svim istočnoeuropskim zemljama, a menadžerski i natjecateljski duh omogućio mu je da izgradi jednu od najvećih i najuspješnijih privatnih klinika na ovim prostorima – kliniku „Svjetlost“.

Uvijek elokventan i samouvjeren, otvoren za sva pitanja, bilo da je riječ o medicini o kojoj govori s velikom struču ili o politici prema kojoj više ne skriva razočarenje, u jednoj od rijetkih pauza, dok je s užitkom palio cigaretu u svom uredu središnje klinike u Heinzelovoj, za naš je časopis Gabrić govorio o oftalmologiji danas, temeljima uspješnog poslovanja svoje klinike koja se proširila po cijeloj regiji, planovima, ali i novim priznanjima koja su se počela nizati otkako je opet svim svojim duhom usmjeren na medicinu očiju.

✦ Lani ste dobili Nagradu za životno djelo Zaklade Zergollern-Čupak za postignuća u medicini. Koliko vam takva nagrada znači?

– Supružnici profesor Krešimir Čupak i profesorica Ljiljana Zergollern-Čupak čije portrete možete vidjeti u mojem uredu, na neki su način moji duhovni roditelji. Kad sam bio mladi student medicine, oni su mi otvorili vrata svjetske medicine i pokazali mi kojim putem u životu treba ići, a da to ne bude neki ondašnji jugoslavenski prosječni put ili današnji hrvatski put, nego svjetski put.

Oni sami nisu imali djece, ali su imali određeni imetak, pa su osnovali zakladu kojom stipendiraju mlade oftalmologe i pedijatre, čime im se plaća doktorski studij. Kako sam s njima postao i partner te smo surađivali 35 godina, želja profesorice Zergollern bila je dodijeliti mi Nagradu za životno djelo.

✦ Je li ta nagrada i odgovornost za nove generacije liječnika?

– Cijeli moj uspjeh ne može se promatrati bez uspjeha mojih suradnika. Ovo što imam, nikad ne bih napravio kad oko sebe ne bih imao još 40 doktora, a većina njih su moji daci kojima sam prenio znanja. Mladim ljudima trebate dati energiju, vrijeme, emocije, i na kraju, novac. Isto kao da tretirate vlastitu djecu. Ako i jedne i druge tako ne tretirate – napustit će vas.

✦ Po vama, neophodno je imati mentore?

– Ja sam jako zahvalan svojim mentorima što su mi omogućili da vidim kako svijet funkcionira, jer kao mali

provincijalac iz Metkovića nisam znao što je svijet. Do 1983. sam bio tek u Trstu, Leibnitzu i Grazu, i to u šopingu. A kad sam obišao svijet, nastojao sam uzeti ono najbolje i presaditi to da funkcionira u mojim ustanovama.

Najveća slabost u obrazovnom sustavu u Hrvatskoj je upravo to što nemamo mentorski rad. Jer vi tako kroz dvije ili tri godine novoj generaciji možete prenijeti stavove, iskustva i znanja koja ste stjecali 50 godina. Bolje je učiti na tuđim greškama, nego na vlastitim.

✦ Redate medicinske uspjehe; a velikom kongresu u Milanu prošle ste godine osvojili stručnu javnost operacijom uživo...

– Tako je, za to smo dobili i medicinskog Oscara, a natjecali su se Milano, Kairo, Istanbul, Bukurešt i Zagreb. Imali smo 90 minuta satelitskog prijenosa – operaciju uživo iz naše bolnice u Milano, a 3000 stručnjaka gledalo je to što radimo. Mi smo za 62 minute napravili pet operacija i time bili najbolji i najbrži.

✦ Je li takav uspjeh samo stvar znanja ili i tehnologije?

– Apsolutno morate imati vrhunsku tehnologiju, to je temelj. S druge strane, tamo u međunarodnom odboru operaciju prate ljudi koji su školovani u prestižnim svjetskim centrima, koji imaju dugogodišnja iskustva,

govore nekoliko jezika i imaju na tisuće operacija u svojim rukama.

Tako da rijetko tko ne podlegne nekoj vrsti treme ili bar pojačane odgovornosti jer postoji mogućnost da se vidi i najmanja pogreška u vašem radu. Zaista se ništa ne može prikriti jer oni gledaju na velikom ekranu – oko je veliko tri metra, dok je u stvarnosti tek 12 milimetara.

Dakle, uoči se svaki drhtaj ruke ili glasa ako niste apsolutno koncentrirani ili sigurni u sebe. Iznimno sam ponosan što sam sa suradnicima radio besprijek-

korno...

Bio sam ponosan kao i kad sam bio u Moskvi na čuvenom Ejodorovljevom institutu, tamo sam operaciju katarakte napravio za samo šest minuta, a njihov je najbolji doktor operirao 17 minuta. Kad vam za takvu vještinu plješće 3000 ljudi, to je osjećaj koji ne možete kupiti nikakvim novcem.

✦ Imate li tad imalo tremu?

– Za ovakve operativne zahvate više uopće ne osjetim tremu. Ali jednom, bio sam još mlad, prije više od 20 godina, u Ljubljani je također bio kongres s operacijom uživo. Jedan od gostiju bio je oftalmolog princa Charlesa. Razmišljao sam koliko taj čovjek mora biti vješt i spretan kada mu je povjerenje dala kraljevska obitelj u Engleskoj, koja je kolijevka medicine.

Nisu mi ruke drhtale, ali sam osjetio lagano drhtanje u nozi kad god bih za vrijeme operacije pritiskao pedalu. To je jedini put da sam imao tremu, ali sve je na kraju dobro prošlo.

NA PUTU DO USPJEHA NE
POSTOJI LIFT, POSTOJE
TEK BROJNE STUBE
KOJE JE POTREBNO
PROPJEŠAČITI I DOBRO SE
OZNOJITI DO VRHA...

✦ Stavljaju li svi ti uspjesi Zagreb i vašu kliniku u središte svjetske stručne pozornosti? Donosi li vam to dodatan novac, projekte, mogućnosti?

– Bez lažne skromnosti i bahatosti. „Svjetlost“ je najbolja očna klinika tisuću kilometara uokrug. Na to sam iznimno ponosan jer ovdje nemamo hrvatske, već europske i svjetske standarde. A veliko nam priznanje predstavlja povjerenje koje nam dodjeljuju velike farmaceutske kompanije i kompanije za proizvodnju medicinske opreme.

Tako sam 15 godine bio instruktor jedne od najboljih svjetskih kompanija u oftalmologiji i zahvaljujući njima operirao sam u većini zemalja u kojima sam radio izvan Hrvatske. I zbog toga smo lani mogli biti jedan od devet istraživačkih centara u cijeloj Europi za ugradnju nove vrste leća. Naš rad i izvrsnost su nam omogućili da prvi među istočnoeuropskim zemljama dobijemo takvu tehnologiju, a dobili smo i najbolje cijene.

S druge strane, radimo i za jednu američku kompaniju istraživanje novog lijeka za liječenje žute pjege. Da bi se ušlo u skupinu centara kojima oni daju povjerenje, treba imati pouzdane ljude i opremu, a to je zaista teško dobiti. Oni za svakog pacijenta plaćaju 25.000 dolara da dobije lijek besplatno, samo kako bi kompanija lijek koji je već dobio afirmaciju usporedila s drugim dosadašnjim lijeko-

vima. Velika je stvar da vas netko uopće izabere da možete u takvom nečemu sudjelovati.

I to je nama veliko priznanje. To se ne postiže tako da ste politički podobni ili nepodobni, da imate stranački iskaznicu SDP-a ili HDZ-a, ili da nekom date neki novac. Toga tu nema, jedino mjerilo je izvrsnost.

✦ Govorite o sofisticiranim istraživanjima i tehnologijama u vašoj Svjetlosti, a mnogima se u nas i pojam laserskog skidanja dioptrije još uvijek čini kao znanstvena fantastika...

– Prvi se put dioptrija laserski na živom čovjeku skidala 1988. i do danas je tom tehnologijom operirano više od 50 milijuna ljudi, a to je 100 milijuna očiju. Kad bi samo jedan posto tih operacija bio neuspješan, to bi značilo milijun tužbi. Dakle, radi se o iznimno sofisticiranom zahvatu, uspješnom, koji je bezbolan, brz i trajan.

Kroz 28 godina promijenilo se pet generacija lasera i nekoliko novih tehnologija koje su uvedene. To ne znači da ona prva tehnologija kojom su se operacije radile nije valjala. To bi bilo kao da uspoređujete neki automobil poznate marke prije tri desetljeća i danas – i jedan i drugi auto voze, ali je danas sve dovedeno na daleko višu razinu.

✦ Zašto tu tehnologiju onda ne nude, recimo, hrvatske

bolnice? Zar nisu nove tehnologije skuplje, ali u konačnici za državu jeftinije od silnih bolovanja, lista čekanja i dugotrajnih liječenja?

- Hrvatska za zdravstvo izdvaja 700 eura po stanovniku, a to je premalo da bi pacijenti dobili iste standarde kao u zapadnoeuropskim zemljama. Usporedbe radi, Srbija te Bosna i Hercegovina izdvajaju 300 eura po glavi stanovnika, a Slovenija i do 1600 eura. Austrija izdvaja 2700 eura, a Norveška vjerojatno i 5000. Ljudi u Norveškoj imaju ista prava kao i ljudi u Hrvatskoj, ali pacijenti u Hrvatskoj ne mogu ih ostvariti s tako malo novca. U velikim bolnicama imamo koncentrirane i najnovije tehnologije, ali ima i županijskih i malih općih bolnica koje rade s dvije ili tri generacije starom opremom. Ona vrijedi, ali nije toliko precizna i efikasna.

Ipak, u Hrvatskoj možemo biti ponosni da je naše zdravstvo treće po redu među istočnoeuropskim zemljama. Ispred nas je, ako se može uopće računati, bivša Istočna Njemačka u koju je Zapadna Njemačka upumpala velik novac, te Slovenija čija je medicina u prosjeku na višoj razini od Hrvatske za jedno ili dva koplja.

✦ Kako uspjeti kao privatnik u zdravstvu?

- Uvijek mogu dići kredit, kupiti posljednju tehnologiju i naučiti kako se njome radi, pa onda biti konkurentan europskim i svjetskim centrima. No, to ovisi o sposobnosti vođenja vlastite tvrtke – iz novca koji zaradujete osigurati održivi razvoj s najnovijim tehnologijama. Ali nije tu važan samo novac, kao što sam već rekao, jer morate imate iza sebe i dokazani dugotrajni rad da bi vas vanjski centri odabrali, pa da si tako omogućujete da posljednju tehnologiju nabavljate po, recimo, 30 posto nižoj cijeni od konkurencije. Treba gledati dugoročno.

✦ Nije li to problem u Hrvatskoj, često ne gledamo dugoročno?

- Prije dvije godine imao sam izlet u politiku, misleći da našem društvu trebaju ljudi koji su pametni, sposobni i žive od vlastitoga rada, te da svojom doprinosom mogu pomaknuti neke stvari naprijed. Međutim, hrvatsko društvo je duboko podijeljeno na lijeve i desne, a te podjele se svode na to gdje su vam djedovi ili očevi bili u Drugom svjetskom ratu, idete li u Crkvu ili ne, podržavate li Tita ili ne... Na tome se naše društvo raslojava. Meni se čini da Hrvatska ima mnogo više problema koji su zajednički i desnima i lijevima, ali političke stranke upravo inzistiraju na razlikama, a ne na sličnostima. Ideja je bila Nacionalnim forumom okupiti ljude za zajednički stol; na neki

način danas o tome govori i Most, dio njihova uspjeha sigurno je vezan uz to.

Medutim, u Hrvatskoj je izuzetno jaka polarizacija, a razina političke komunikacije je niska – ljudi se vrijeđaju, optužuju, i vi zapravo tako dobivate neprijatelje, a ne zdravu konkurenciju. Tako sam shvatio da se u stvari i ne snalazim toliko dobro u politici, zatvorio sam stranku i sad se bavim isključivo medicinom. U politiku se više ne namjeravam vraćati.

✦ Vidite li ikakvu mogućnost promjena u hrvatskoj politici?

- Politikom se ne bi trebali baviti ljudi koji su na neki način zakinuti, pa su svega gladni. Kad takvi uđu u politiku, ona od njih napravi osobe koje ne mogu odoljeti izazovima poput novca, korupcije, pa i političke prostitucije. Naše je društvo istrošilo takav model i trebala bi nam jedna vlada nacionalnog spasa, sastavljena od različitih političkih opcija, uz prave dokazane stručnjake koji bi na nekoliko godina žrtvovali privatne interese da bi pomogli zemlji da izade iz krize.

Nažalost, većina ljudi koji su danas u politici ne mogu promijeniti tu društvenu krizu jer nemaju dovoljno ni znanja ni iskustva.

✦ Ne možete izdvojiti nikoga dovoljno sposobnog među današnjim političarima?

- Teško bi mi bilo izdvojiti ikoga, jer na jednoj smo se strani odlučili za demokraciju i kapitalizam, ali smo organizirali stranke koje su krutije i centraliziranije nego što je bio Savez komunista. Stvorili smo vođstvske sisteme u kojima se nitko ne usudi suprotstaviti vođama i karijera vam u politici ovisi isključivo o tome koliko ste dobri s vođom.

Imena ne treba spominjati, mnogi se mogu prepoznati.

✦ U novim političkim okolnostima opet je u fokus došao model zdravstva. Po vama, trebamo li kopirati strane modele, recimo kanadski, ili je i naš iskoristiv?

- Naš model je prilično dobar, ali glavni je problem nedostatak novca. A drugi je problem definiranje pozicije ljudi koji rade u sustavu. Jedina mjera koju bih ja uveo u cijelu javnu upravu, ne samo u zdravstvo, i koja bi bitno unaprijedila efikasnost posla, jest da se ljude ne zapošljava više na neodređeno vrijeme, nego na pet godina.

Kad bi vas netko zaposlio samo na pet godina, onda bi se tih pet godina jako trudili i zalagali da napravite što bolji rezultat kako bi vam se ugovor produžio za još pet godina. Kad čovjeka primite na neodređeno, on je u početku entuzijastičan, voli raditi, ali brzo zavladaju ti neki

naši balkanski maniri pa ljudi počnu govoriti: „Ne možete vi nas toliko malo platiti, koliko mi malo možemo raditi.“ Tu nema selekcije.

U našoj zemlji nema dovoljno hrabrosti za suprotstavljanje sindikatima i socrealističkom mentalitetu koji je ostao kod naših ljudi. A treba znati da se dobar poslodavac nikad nema interes riješiti dobrog radnika.

✦ Koji je onda vaš pogled na zdravo poslovanje?

– Kad gledate čovjeka, on je materija, a njegov um je energija. Kada energija izađe iz tijela, onda je to mrtav čovjek. U hrvatskom su sustavu bolnice, javna poduzeća i uprava – materija, ali ne postoji energija koja bi je pokretala. I to zato što je energija rascjepkana u male partikularističke osobne interese u kojima svatko vuče na svoju stranu. Onda se događa da se materija ne pokreće. Upravo potreba da energiju sakupimo i usmjerimo u zajedničkom pravcu ključ je rješenja za hrvatsku krizu.

U privatnoj tvrtki ja biram suradnike, ulažem u njih energiju, vrijeme, emocije i novac. Treba disati prema istome cilju, a naš je cilj da radimo vrhunsku medicinu i kirurgiju, da se volimo natjecati s Europom i svijetom i da smo za to dobro plaćeni.

Uložio sam u 25 mladih školovanih ljudi, a njihovo školovanje stoji između 150.000 i 200.000 eura kroz četiri godine za svakog od njih. Taj novac ne bi ništa vrijedio kad ja ne bih postigao da oni zajednički vide da je „Svjetlost“ njihova tvrtka. A kad ja naučim nekog doktora znanje, on dobiva još veću nagradu kada on nauči nekog ispod sebe. Ovdje ne postoji situacija da nekome učenje bude nedostupno kako ne bi ugrozio vašu poziciju. Veća je nagrada naučiti nekoga da vas zamijeni na vašem mjestu, da bi vi išli u novi projekt.

✦ Dosta vaših liječnika suradnici su vam godinama...

– Tu svakako mogu izdvojiti Ratimira Lazića, Ivu Dekaris koja je već drugi put izabrana za predsjednicu Europskog udruženja očnih banaka, Maju Bohač i Mariju Antičić, tu je i Vesna Cerović koju sam doveo iz Beograda, a tu je i izvrsna doktorica Ivana Mravičić. To su stupovi „Svjetlosti“, a onda ide cijela plejada mladih doktora za čija će se imena sigurno sve više čuti.

✦ Recesija vas nije omela u poslu?

– Recesiju smo osjetili vrlo malo ili gotovo ništa. Imao sam i dva milijuna švicarskih franaka kredita, koji sam konvertirao u eure i sad snosim posljedice te financijske odluke kao i mnogi naši građani. Ali nikad nismo bili u minusu, nismo zakasnila nijedan dan s plaćama ili obvezama. A što se poslovanja tiče, odlično poslujemo u Bosni, pogotovo u Sarajevu jer je to veliki grad, dobro poslujemo i u Banja Luci iako je to nešto siromašniji kraj, odlično poslujemo u Skoplju, a nešto slabije u Crnoj Gori.

✦ Puni ste i planova...

– Planiram prijeći s regionalnog na međunarodno tržište. Sklopili smo ugovor s Velikom Britanijom i sad nam već stižu engleski pacijenti, ali problem s njima je što nedovoljno poznaju Hrvatsku i nemaju osjećaj da smo sigurna zemlja, to je kao da Hrvate recimo pitate da se idu operirati u Albaniju. Nešto bolja situacija nam je sa Slovencima, operiramo oko 30 posto njihovih pacijenata, a dolazi i Talijani, Austrijanci, Švicarci...

Jedan od ciljeva su nam definitivno Skandinavci jer oni imaju iznimno visoke cijene zdravstvenih usluga. Tako operacija mreže u Norveškoj stoji četiri puta više nego u nas. Ali sve tu ovisi i o našoj državi koja mora graditi budućnost kao uređena zemlja koja ulijeva sigurnost. I dalje vjerujem da će kroz nekoliko godina medicinski turizam biti jedna od naših najuspješnijih djelatnosti.

✦ Sad kad ste u potpunosti posvećeni medicini i klinici, kako vidite „Svjetlost“ kroz nekoliko godina?

– Budućnost je možda kroz deset godina razdvojiti vlasništvo od upravljanja, da izademo na svjetske burze jer interes investitora već postoji. Ono što je važno kad nas, a ulijeva povjerenje ulagačima, jest činjenica da nikad nismo radili s državom, jer ona može promijeniti uvjete pod kojima poslujete. A „Svjetlost“ je zanimljiva i s te strane što se proširila na druge države. Dakle, kompanija koja bi željela uložiti, ne kupuje samo tvrtku, nego i tržište.

✦ A koja je budućnost oftalmologije općenito?

– Oftalmologija, kao i druge grane medicine, ubuduće će se više razvijati u smjeru genetskog inženjeringa. Neke ćemo bolesti moći riješiti tako da ćemo

moći popraviti gene koji uzrokuju određene bolesti. A druga je stvar da će operacije koje mi sada radimo i koje su posljedica vještine kirurga, polako zamjenjivati aparati i neka vrsta robota. Danas već imamo i umjetno oko koje nije tako složeno i efikasno kao prirodno, ali se u daljnjih 50 godina može očekivati da ćemo imati umjetno bioničko oko koje će biti kao najbolji fotoaparat.

✦ Na što ste najponosniji u profesionalnom životu?

– Da me netko, dok sam bio mlad, pitao dokle ću stići, nikad ne bih ovoliko puno zamislio. Zadovoljan sam jer se mogu natjecati s ljudima iz struke iz cijelog svijeta, pogotovo iz velikih zemalja u kojima postoji dugogodišnja tradicija razvoja medicine. Taj osjećaj da ste ravnopravni pricinjava mi nemalo zadovoljstvo.

Ja sam inače prva generacija u obitelji koja je završila fakultet; moj je djed bio austro-ugarski vojnik i na neki način njihov rob. Ja se danas mogu partnerski natjecati i s Madarima i Austrijancima, a volim ih i pobjeđivati. To je kulturološki preskok od nekoliko generacija.

BEZ LAŽNE SKROMNOSTI I
BAHATOSTI, „SVJETLOST“
JE NAJBOLJA OČNA
KLINIKA TISUĆU
KILOMETARA UKRUG.
NA TO SAM IZNIMNO
PONOSAN JER OVDJE
NEMAMO HRVATSKE, VEĆ
EUROPSKE I SVJETSKE
STANDARDE

✦ A u privatnom životu?

- Privatni život je najdublja intima svakog čovjeka, ali najponosniji sam ipak na svoju djecu i volio bih kad bi ona usvojila više mojih, uvjetno rečeno konzervativnih stavova, u kojima sam ja više subjekt nego objekt. Čini mi se da su današnja djeca, uključujući i moju, previše objekti globalnog informiranja kroz internet i društvene mreže, gdje im se nudi neki laki život koji je isključivo konzumeristički.

Nisam protiv novih tehnologija, ali one moraju biti u mojoj funkciji, da lakše dodem do znanja, poznanstava, pacijenata, a ne da sam samo pasivni konzument nečega što nas čini robovima ovisnima o tuđem mišljenju. Recimo, ja nikad ne bih obukao neke cipele ili odijelo jer je to zadnja moda. Imam stav, možda je dobar, možda nije, ali ne dam se vući u pomodarsku industriju.

A mladi danas postaju robovi onoga što se reklamira i traže za svoje postojanje priznanje od mase.

✦ Danas ste još uvijek, kako kažete, dirigent svog uignog orkestra u „Svjetlosti“, i to kao liječnik i kao menadžer. Namjeravate tako nastaviti?

- Moj posao je moj život, to što radim mi je i posao i hobi. Kako postajem stariji, morat ću razviti i neke druge hobije jer ću postati smetnja mladim kolegama i obitelji. Okoštati ću i neću biti dovoljno fleksibilan za promjene koje dolaze. Morat ću i o tome više razmisliti kroz godine koje su ispred mene.

JA NIKAD NE BIH OBUKAO NEKE CIPELE ILI ODIJELO JER JE TO ZADNJA MODA. IMAM STAV, MOŽDA JE DOBAR, MOŽDA NIJE, ALI NE DAM SE VUĆI U POMODARSKU INDUSTRIJU

✦ Hoćete li se ostaviti cigareta?

- Bilo bi mi mnogo bolje kad bih više koristio traku za trčanje i bio deset kila lakši. I bio bih, naravno, daleko odgovorniji prema vlastitom zdravlju kad bih prestao pušiti. Ali to je još dio onog neosviještenog u meni. Mislim da se baš meni neće ništa dogoditi ako pušim. Ali to, naravno, ne preporučujem nikome.

✦ Je li vam politika škodila zdravlju?

- Ne, ona je bila tek malo razočaranje u smislu da mi je čudno kako se ljudi ponašaju za lažnim prorocima koji obećavaju lak i ugodan život s brzim promjenama.

Svi bi živjeli kao na *red carpetu*, da se to slika, da to svi vide, i da se od toga može živjeti mjesecima. Ali to ne postoji.

Na putu do uspjeha ne postoji lift, postoje tek brojne stube koje je potrebno propješačiti i dobro se oznojiti do vrha. . ☺